Suomen ympäristökeskus SYKE
PL 140
00251 HELSINKI

LAUSUNTO

14.9.2020

SYKE-2020-J-180

Eduskunnan ympäristövaliokunta

YmV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne HE 104/2020 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi energiatehokkuuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esityksen keskeiset ehdotukset koskevat kaukolämmön ja -jäähdytyksen mittareita ja mittaamista sekä laskutus- ja kulutustietojen toimittamista ja toisaalta asuinrakennusten huoneistokohtaisia etäluettavia vesimittareita huoneistoon tulevan kylmän ja lämpimän käyttöveden mittaamiseen, siten, että mittarien osoittamaa vedenkulutusta on mahdollista käyttää laskutuksen perusteena. Lämmityksen ja jäähdytyksen huoneistokohtaisen mittauksen ja lämmityskustannusten jakolaitteiden osalta jatketaan muutosdirektiivin (2018/2002/EU) sallimaa poikkeusta teknisen toteutettavuuden ja kustannustehottomuuden perusteella. Samoin huoneistokohtaisen lämpimän käyttöveden mittauksen osalta käytetään poikkeusmahdollisuutta.

Esityksessä oleviin lakeihin esitetään asetuksenantovaltuuksia siten, että laeista energiatehokkuuslakiin ehdotetaan kahta asetuksenantovaltuutusta, muihin lakeihin kuhunkin yhtä. Asetuksenantovaltuuksien todetaan koskevan ainoastaan kustannustenjakoon ja tiedoksiantoon liittyviä teknisluonteisia seikkoja. Oikeuksien ja velvollisuuksien perusteiden katsotaan tulevan laissa säädetyksi riittävällä tasolla.

Suomen ympäristökeskus katsoo, että hallituksen esitys on hyvin valmisteltu ja esityksen ympäristövaikutuksia on arvioitu riittävästi. Direktiivi asettaa sääntelylle varsin yksityiskohtaisia reunaehtoja. Lakimuutokset sekä edistävät kokonaisuutena energian ja veden säästöä ja vähentävät energiantuotannon ja -käytön aiheuttamia kasvihuonekaasupäästöjä että mahdollistavat pitkällä aikavälillä kustannussäästöjä veden ja energian loppukäyttäjille. Yksittäisissä kiinteistöissä vaikutukset voivat kuitenkin poiketa toisistaan.

Seuraavassa esitetään veden ja energian kulutukseen ja mittaamiseen liittyviä näkökohtia ja kehittämisehdotuksia.

1. Asuntokohtaisen energian- ja vedenkulutuksen seurannan tehostaminen taloyhtiöissä on monella tavalla hyvää kehitystä. Kyseisten kulutustietojen tarkentaminen asuntokohtaisesti parantaa asukkaiden tietoisuutta, kustannusten oikeudenmukaista jakautumista (toteutuneeseen kulutukseen perustuva laskutus) ja kannustaa tehokkuustoimiin. Energian kulutuspiikkien aikana myös energiantuotannon kasvihuonekaasupäästöt (kg CO2/MWh) ovat usein korkeimmillaan. Kulutuspiikkien leikkaaminen on tehokas päästövähennyskeino.

   Lisäksi ehdotetaan harkittavaksi, voisiko kulutustiedoista tehdä julkisia esimerkiksi tietyistä asuntomääristä tai kulutusmääristä alkaen. Tietojen julkisuus saattaisi auttaa alan yrityksiä, tutkimuslaitoksia sekä yksityishenkilöitä energiansäästöön liittyvässä liiketoiminnassa, tutkimuksessa sekä yleisesti energian- ja vedensäästötoimissa.

   Veden kulutuksen seurannan osalta erityisesti lämpimän veden kulutuksen seuranta asuntokohtaisesti on tarpeen (vesihuollossa eniten energiaa kuluu käyttöveden lämmittämisessä). Kylmän veden seuranta on todennäköisesti kustannustehokkainta toteuttaa samalla (kylmän veden seurannassa painotuksena erityisesti vesivuotojen nopea havainnointi). Kylmän veden huoneistokohtaisia mittareita on jo asennettu runsaasti uusissa ja saneerattavissa kohteissa ja tämä periaate toimii hyvin jatkossakin.

Asuntokohtaisen energian- ja vedenkulutuksen seurannan lisäämiseen, käytännössä useampien mittarien asentamiseen, liittyy huoli kustannusten noususta. Todennäköistä kuitenkin on, että ratkaisujen ja tarjonnan lisääntyessä myös kustannukset laskevat.

Esityksen mukaisilla mittaroinneilla saadaan määritettyä energian- ja vedenkulutuksen kokonaismäärä, mutta ei kulutuksen ajallista jakaumaa. Tarkka tieto kulutuksen ajoittumisesta yhdistettynä nykyisiin ja tuleviin energianvarastointitekniikoihin ja älykkääseen säätöön pienentäisi todennäköisesti energian kulutuspiikkejä ja vähentäisi kasvihuonekaasupäästöjä.

2. Lämpö- ja jäähdytysenergian sekä käyttöveden mittaaminen olisi toteutettava etäluettavalla mittarilla, jotta kuluttajat saisivat kulutustietonsa kustannustehokkaalla tavalla riittävän säännöllisesti. Vedenkulutuksen ajantasainen seuranta esimerkiksi vuototilanteissa olisi hyvä ratkaista samalla (nopeampi kulutuksen muutostiedon toimitus asiakkaalle). Erityisesti etäluettavien mittarien kehitys on ollut nopeaa ja myös kustannukset mittaria kohti ovat laskeneet. Potentiaalia on myös kotimaisten innovaatioyritysten osaamisessa tuottaa uusia, langattomia teknologioita sekä digitalisaatiota hyödyntäviä ratkaisuja.

3. Lakiehdotusten voimaantullessa joustavuudella voitaisiin saavuttaa kustannussäästöjä. Vesimittarien käyttöiäksi arvioidaan 5-15 vuotta, jolloin sallimalla tietty siirtymäaika erillisten mittarinvaihtoremonttien tarve pienenisi oleellisesti. Lakiehdotuksen mukainen mittaustapaparannus voitaisiin sisällyttää esimerkiksi mittarin normaalien huolto- ja ylläpitotoimien tai putkiremontin yhteyteen.

Tämän lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet suunnittelija Miika Rummukainen, ryhmäpäällikkö Jyrki Laitinen ja kehitysinsinööri Jarmo Linjama.

Pääjohtaja Lea Kauppi

Kehittämispäällikkö Kimmo Silvo